

1906-06-27

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Carl Jacobsen

FAKTA

Dokumenttype:

Tale

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

København

Arkivplacering:

Ny Carlsbergfondets arkiv

Emneord:

åbningstale, Ny Carlsberg Glyptotek,
Mæcenvirksomhed

DOKUMENTINDHOLD

Carl Jacobsens tale ved Ny Carlsberg Glyptoteks åbning 27. juni 1906

TRANSSKRIFTION

Atter bliver et nyt Kunstmuseum aabnet her i Byen og det ligger da nær at spørge, om ogsaa dette har sin Berettigelse, thi i det Hele bør det siges, at det ikke saa meget er nye Kunstmuseer, vi trænger til som til Forstand paa at bruge de gamle.

Vi ser jo, at netop i Kunstens mest brændende Arnesteder, som Grækenland i Oldtiden og Italien i Renæssancetiden, var der ingen Museer.

Det ligger ganske simpelt i, at hos disse Folk fremspirede Kunsten af sig selv ud af deres Skønhedstrang og det er utroligt, hvad Skønhedsfølelse de mennesker var fødte med - de behøvede ikke Museer.

Hos os er vi ikke saa lykkelige, vi har jo desværre i Almindelighed ikke faaet Skønhedssansen i Vuggegave, hverken for Tonen, Formen eller Farver. Vi maa hver for sig møjsommeligt udvikle os til blot at fornemme lidt af den.

Nej, vi er ikke saa lykkelige at være fødte til Skønhed. Vi gaar snarere i en Ring.

Vi har ondt ved at forstaa skønheden, fordi vi ikke er fødte med den, og vi gør os liden Umage for at lære den at kende, fordi vi ikke forstaa den. Derfor vedbliver vi at staa udenfor dens Magt, men derfor er ogsaa ethvert Middel, som kan udvikle os til at forstaa Skønheden, nyttigt.

Som saadan har ogsaa Kunstmuseer deres Berettigelse.

Men paa den anden Side er det ogsaa ubestrideligt, at der tit lægges alt for megen Vægt paa at samle Alt ind under Kunstmuseerne.

Naturligvis er der mange Kunstværker, som med Rette har deres Plads der.

Man kan ikke anbringe Afstøbningssamlinger under aaben Himmel og det samme gælder om de antikke Kunstværker, som nu er samlede her i Glyptoteket. Malerier som har historisk Betydning, de gamle Hollændere, Italienerne og den ældre danske Skole vil Ingen ønske fjernede fra Kunstmuseernes Sale. Men ganske anderledes er det med vores egen Nutidskunst.

Heri ligger Misgrebet.

Ogsaa den lukker vi omhyggeligt inde.

Naar der skal opføres en offentlig Bygning, betragtes Kunst i Reglen som en mer eller mindre overflødig Luksus.

Jeg erindrer, at da Etatsraad Dahlerup i Halvfjerserne byggede Broerne over Slotsholmkanalen fik han det udtrykkelige Paalæg af Borgmester Ehlers, at der ikke maatte anbringes Statuer.

I Reglen behøver dette Paalæg ikke at gives. Bygningens Budget vil sjældent tillade, at Arkitekten kan tilfredsstille den Slags Lyster.

Staten anvender aarlig mer eller mindre betydelige Summer til Anskaffelse af Kunstværker. Er der nu nogen god Mening i at hobe alle disse op i Kunstmuseer, hvor der snart ikke er mere Plads til dem, og lade de offentlige Bygninger, som trænger dertil, staa nøgne? Dertil kommer, at for ret at nydes skal et Kunstværk helst opstilles alene for sig selv.

Tænk paa Fru Heibergs Statue i Teatret eller Apostlene i Fru Kirke. Men saaledes kan man jo i Reglen ikke anbringe Kunstværker i Museer.

Nej, den levende Kunst hører det levende Folk til !

Men den skal nu heller ikke være den rige Mands Eje alene, den skal ligesaa meget være til Glæde for Menigmand, at ogsaa han fornemmer Skønhedens Magt.

Derfor skal den anbringes, hvor Folk færdes og daglig har den for Øje.

En god Begyndelse er gjort paa Raadhuset, men lad os ikke blive staaende derved, lad Skoler, Sygehuse, Kirker, alle offentlige Bygninger, Haver, og Anlæg faa den Kunst, som passer for dem.

Lad Kunsten adle vor By, saa vil den adle vort Liv.

Disse Tilbygninger, som idag bliver aabnede, har været planlagte fra Begyndelsen, dog saaledes, at Kuplen var tænkt af Sten, som Rotunden i Vatikanet, og Tilbygningen til Antiksamlingen som en enkelt Fløj i en Etage. Saaledes figurerer de ogsaa paa de i sin Tid af Etatsraad Dahlerup udstillede Tegninger.

Da det imidlertid ved Glyptotekets fundatmæssige Oprettelse blev forlangt, at der skulde henlægges en Million Kroner til et urørligt Grundfond, maatte Bygningens Plan indskrænkes, og det blev da Kuplen og den fjerde enetagers Fløj, som blev udeladte.

Dette var meget heldigt, thi Antiksamlingen udviklede sig til en uanet størrelse, saa at vi nu i Stedet for en Fløj i en Etage har maattet bygge fem Fløje i to Etager. Og Kuplen i Stil med Rotunden i Vatikanet vilde have udæsket til en Sammenligning, den vanskeligt kunde udholde.

Men enhver, som har været i Vatikanet, har fornemmet den velgørende Følelse, naar man er kommen halvvejs gennem Samlingen, da at komme ud i Belvederegaarden og hvile lidt ved Springvandet, inden man tager fat igen.

Det er ikke Enhvers Sag at gaa i timevis og se paa Kunstværker uden at

trættes derved.

Jeg fik da Idéen til denne Vinterhave.

Den skal først og fremmest være en Hvileplads mellem de to samlinger, men den skal tillige give Glyptoteket en ejendommelig Karakter. Det er altid tiltalende at se Noget, som ikke findes andre Steder.

Det hænger sammen med det, jeg sagde før. Den skal borttage det Museumsagtige, som trods alle mine Bestræbelser for at frigøre mig derfor ikke helt bar kunnet undgaas.

Det er derfor, jeg har kaldt Samlingen Glyptotek for at betegne, at det ikke skal være et Museum af den almindelige Art.

Men endelig skal Vinterhaven gerne drage Folk til Glyptoteket.

Vi Danske har meget mere Forstand paa Blomster end paa Kunstværker, og jeg tænker mig, at det Grønne om Vinteren kan drage Folk herind og naar de da ser paa Palmerne, falder der maaske ogsaa en Tanke af til Statuerne.

Glyptoteket staar nu færdigt, og naar der - som jeg haaber, De vil finde - er Enhed imellem Bygningerne, deres Udsmykning og deres Indhold saa er det, fordi der har været Enhed i Ledelsen.

Det er vist et udmærket Princip i vore moderne Tider at lade Folk snakke med enten de forstaar sig paa Tingen eller ikke, men naar man skal bygge et Glyptotek, er dette Princip ikke tilraadeligt.

Det er derfor meget lykkeligt, at vi har været fri for den Slags Mennesker - de nøjes endda ikke altid med at snakke, men vil undertiden ogsaa kommandere.

Det er Arkitekten og min Ringhed, som sammen har Ansvar og alene tager imod Kritikken.

Glyptoteksbestyrelsen har ladet mig have frie Hænder, og derfor er jeg den dybt taknemmelig. Den har haft en Følelse af, at det skulde være en Villie, som var raadende, og at mange Kokke fordærver Maden.

Ja, der var virkelig engang et Øjeblik, hvor Kagen var lige ved at blive fordærvet, idet der var en Kok, og det endda en ganske udmærket Kok, som hævdede, at Kuplen ikke kunde føje sig smukt og organisk til den ældre Bygning, og det var nærvædet, at vi saaledes slet ikke havde faaet den Kuppel, under hvilken vi nu sidder.

Men har Bestyrelsen givet mig Ro til mit Arbejde, saa har den ikke skaanet sig selv, og jeg kan ikke noksom takke ethvert af dens Medlemmer for den Udholdenhed og Uegennytte, hvormed de paa ethvert Punkt har gjort Alt for at faa et godt Resultat. Arbejdet er jo i vor Tid blevet helligt, det vil sige, det skal dyrkes med Trofasthed og Kærlighed.

Jeg takker enhver Arbejdsmand, Svend, Mester og Kunster, som med Trofasthed har gjort sin Gerning paa dette Sted.

Men allermest takker jeg Arkitekterne.

Deres Navne vil paa de bevingede Ord "Dahlerups Kuppel" og "Kampmanns Festsal" fra nu af i lange Tider lyde over vort Land.

Jeg takker Regering, Rigsdag og Kommunalbestyrelse.

Det er ikke de samme Mennesker, som nu er Medlemmer, men jeg haaber, at ingen af dem vil fortryde, at hans Forgænger gav de Bevillinger, jeg søgte.

Jeg takker Hans Majestæt Kongen, fordi han ved sin og det høje Kongehuses Nærværelse giver denne Indvielse et Præg, som ikke vil glemmes.

Det er nu 9 aar siden, at Ny Carlsberg Glyptotek blev indviet.

Mit første Ord var dengang en Tak til det Høje, fordi det var mig blevet forundt at udføre Værket, og en bøn om, at Herren Vilde give sin Velsignelse dertil, at det maatte vorde til Ære og Nytte for vort Land.

Det synes, at denne Bøn er bleven hørt, og jeg kan derfor atter af Hjerte takke Herren, fordi han har ladet mig være det Redskab, som nu har føjet det nye Værk til det forrige, og jeg gentager min Bøn at Herren fremdeles vil lade det samlede Værk være til Velsignelse.

Lidet det kun baader, at Mesteren

Huset opbygger,

Bygger ej Herren med ham. og dets

Grundvold betrygger,

Meneskets Haab,

Hører ej Herren hans Raab,

Blive til flygtige Skygger.

OMTALTE VÆRKER

Glyptotekets indvielse1906. . Lyttende tilhørere

Glyptotekets indvielse1906. Carl Jacobsen taler

Glyptotekets indvielse1906. Kongefamilien